روزنامه شرق

چهارشنبه ۱۱ اردیبهشت ۱۳۹۸ • ۲۵ شعبان ۱۴۴۰ • ۱ می ۲۰۱۹

سال شانزدهم • شماره ۳۴۱۶ • ۱۶صفحه • ۴۰۰۰ تومان

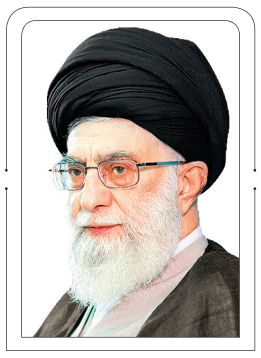

از سوی مقام معظم رهبری صورت گرفت

انتصاب نماینده ولی‌فقیه در استان خوزستان و امام جمعه اهواز

پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در احکام جداگانه‌ای، حجت‌الاسلام سیدعبدالنبی موسوی‌فرد را به نمایندگی ولی‌فقیه در استان خوزستان و امامت‌جمعه اهواز و حضرت حجت‌الاسلام‌والمسلمین موسوی‌جزائری...

صفحه ۶

رئیس قوه قضائیه:

معوقات کلان بانکی باید سریعا وصول شود

گروه سیاست: رئیس قوه قضائیه در دیدار جمعی از مدیران عالی بانک‌های کشور با تبریک ایام ماه معظم شعبان، از همه کسانی که در حوزه مسائل اقتصادی، پولی و بانکی از جمله در کمک به پروژه‌ها، حل مشکلات سیل‌زدگان و پرداخت...

صفحه ۲

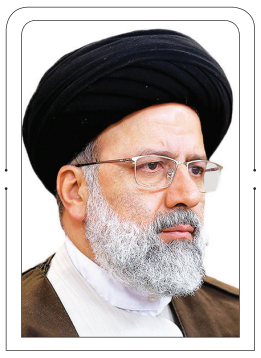

واکنش ظریف به پرونده نیویورکر

۱۰ هزار کلمه درباره بیماری مزمن بولتون

«جان بولتون؛ در مسیر جنگ» عنوان پرونده این مجله آمریکایی است

صفحه ۱۵

عکس: امین کریمی، فارس

عکس: Gettyimages

تیترها

احیای کارت سوخت با ۲ سناریو جدی شد

پایان ماراتن قیمت‌گذاری بنزین

صفحه ۴

درپی کشته شدن طلبه همدانی اصولگرایان خواستار فیلتر اینستاگرام شدند

انتقاد تازه اصولگرایان به دولت

صفحه ۳

کرمانی‌های مقیم سیاست

باهنر: عده‌ای روزی‌شان را از حصر می‌خورند

صفحه ۲

واکنش مسئولان قوه قضائیه به توییت مهناز افشار

صفحه ۱۳

پاسخ منزوی به «شرق» درباره ابهامات یک اخراج

قطعا قلعه‌نویی سرمربی بعدی استقلال نیست

صفحه ۱۴

سرمقاله

خطر کاهش نشاط سیاسی و یک راه‌حل

عبدالله ناصری . استاد دانشگاه

ابتدای هفته جاری، وزیر کشور دولت روحانی در احکامی اعضای ستاد انتخابات کشور را منصوب کرد؛ خبری که به طور طبیعی نشان از ورود انتخابات مجلس دهم به فاز عملیاتی دارد و از آن مهم‌تر، این نکته تقریبا فراموش‌شده را یادآوری کرد که امسال در زمستان، انتخابات یازدهمین دوره مجلس و میان‌دوره‌ای خبرگان برگزار می‌شود و حوزه انتخابیه تهران را نیز شامل می‌شود. در ادوار گذشته انتخابات حتی انتخابات مجلس هفتم که به دلیل اتفاقات رخ‌داده در اواخر دولت اصلاحات در ماجرای بررسی صلاحیت‌ها، با مشارکت پایین رأی‌دهندگان در حوزه‌های انتخابیه بزرگ به‌ویژه تهران مواجه شد یا انتخابات مجلس نهم که بعد از انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۸۸، فضایی خاص داشت؛ به‌هرحال موضوع انتخابات و شیوه‌های حضور جریان‌های سیاسی در ایران از مدت‌ها قبل در محافل سیاسی، دانشگاهی و رسانه‌ای دنبال می‌شد. از این نظر احتمالا باید انتخابات مجلس امسال را یک مورد استثنائی دانست که در میان ده‌ها مسئله اقتصادی، اجتماعی و سیاست خارجی، مردم و حتی احزاب سیاسی نیز به موضوع انتخابات ورود نکرده‌اند. رئیس‌جمهور دوران اصلاحات در دیدار اسفند خود با فراکسیون امید مجلس به یک نکته کلیدی در ورود به مسئله مشارکت سیاسی در ایران اشاره کرد؛ اینکه باید اتفاقات جدی در سطح ملی و کلان برای نشان‌دادن تاثیرگذاری رأی مردم و دیدگاه‌های آنان رخ دهد تا کشور از کم‌رمقی سیاسی فعلی خارج شود. آنچه واضح است، این است که اگر همین روال فعلی در کشور ادامه یابد، این انتخابات برای هر دو جریان سیاسی کشور و همه مسئولان، مسئله‌ای به نام چگونگی دعوت مردم را به همراه خواهد داشت. جامعه در شرایطی قرار گرفته که به نظر می‌رسد ریشه معضلات اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی را در به‌کارگیری مدیران توانمند و اصلاح جدی برخی روش‌ها در حوزه‌های مختلف می‌داند. آنان در انتظار اصلاحات اساسی در بخش‌های دارای کاستی در بخش‌های مختلف به‌ویژه حوزه‌های اقتصاد هستند تا روال عادی زندگی و رفاه و توسعه در کشور حکمفرما شود. اینکه اعلام اسامی رئیس ستاد انتخابات کشور و سایر مسئولان آن هیچ عکس‌العملی حتی در میان احزاب سیاسی ندارد، نشان می‌دهد باید برای یک فضای پرنشاط مشارکت سیاسی، امید به آینده را ایجاد کرد. نگارنده برخلاف بسیاری از اصولگرایان و حتی برخی اصلاح‌طلبان که معتقدند برای گذر از وضع موجود روش‌هایی نظیر آنچه را دکتر ظریف در سفر اخیر به نیویورک دنبال کرد، نباید عملیاتی دانست، معتقدم نباید اجازه داد توان اقتصادی، مالی و حتی نفوذ خارجی ایران به حدی برسد که طرف‌های مقابل احساس کنند گذر زمان به سود آنهاست و می‌توانند با ایران ضعیف‌شده سرانجام بر سر میز مذاکره بنشینند. در واقع ابتکار عمل‌هایی مانند آغاز گفت‌وگوهای منطقه‌ای از موضع قدرت با چند همسایه منتقد ایران و اتحادیه اروپا، امید برخی طرف‌های خارجی مبنی بر شکل‌گیری تنش‌های اجتماعی و اثرگذاری محرومیت‌های اقتصادی بر مردم را ناامید می‌کند. برای ایران اینکه طرف مقابل او جمهوری‌خواهان باشند یا دموکرات‌ها، اهمیتی ندارد؛ بلکه در حوزه‌های مختلف نظیر امنیت و همکاری‌های منطقه‌ای و حوزه دفاعی، می‌توان از موضع روشن به بیان دیدگاه‌ها خطاب به طرف اصلی تنش با ایران پرداخت. باید از چنین ابزارهایی برای نشان‌دادن تاثیر خواسته‌ها و نظرات مردم استفاده کرد و به تبع آن با برگزاری انتخاباتی براساس قانون اساسی و ایجاد فضای حضور همه گرایش‌ها به‌ویژه چهره‌های خوشنام و غیر آلوده به فساد یا رانت، توسعه ایران را به جریان انداخت؛ اما مسئله اصلی رویکرد جریان اصولگرا است که به نظر می‌رسد مانند گذشته در این تصور به سر می‌برد که در صورت وجود بی‌تفاوتی انتخاباتی در میان اکثریت رأی‌دهندگان، آنان می‌توانند از آرای سنتی خود برای ورود به مجلس استفاده کنند. صرف‌نظر از ضد منافع ملی بودن چنین دیدگاهی، ندیدن تحولات رخ‌داده در بطن جامعه در سه سال اخیر، خطای راهبردی این تحلیل جریان مقابل است. مسیر طی‌شده از اعتراضات دی ۹۶ تا مسئله بحران زلزله و سپس سیل سال ۹۸ را به‌هیچ‌وجه نباید دست‌کم گرفت. نوعی کاهش سرمایه اجتماعی رخ داده که فارغ از اصلاح‌طلب یا اصولگرابودن دستگاه‌ها یا افراد، با ارزش‌گذاری جدی مردم همراه شده است.

ادامه در صفحه ۲

یادداشت

دادستانی تهران و صلاحیت مضاعف

نعمت احمدی
حقوق‌دان

چنانچه انتظار می‌رفت با انتصاب رئیس جدید قوه قضائیه، حجت‌الاسلام رئیسی، تغییراتی را در سازمان دستگاه قضائی پیش‌رو خواهیم داشت؛ صرف نظر از پست‌های ستادی و انتصاباتی که در دیوان‌عالی کشور و رؤسای کل دادگستری‌ها منتظر هستیم، مهم‌ترین پست قضائی کشور، یعنی دادستان عمومی و انقلاب تهران هم روز گذشته منصوب شد. ۱۰ سالی که آقای جعفری‌دولت‌آبادی دادستانی تهران را برعهده داشت، باید در نوشته دیگری واکاوی کرد. آنچه مهم است اینکه ملاقات با وکلای دادگستری در دستور کار دادستان سابق تهران نبود و فکر نمی‌کنم به تعداد انگشتان دست از بین وکلای دادگستری توانسته باشند با ایشان ملاقات کنند اما در اتاق مرتضوی همیشه باز و امکان ملاقات با او ساده و آسان بود و اگر شانس می‌آوردی که از سفر یزد برگشته باشد، با قطاب و باقلوایی هم از شما پذیرایی می‌کرد. آقای القاصی‌مهر که نام ایشان حداقل از سال ۱۳۹۳ که پست دادستانی شیراز را در کنار منصوبش آقای ذبیح‌الله خدائیان که ریاست دادگستری فارس را برعهده داشت، به مناسبت‌های مختلف شنیده می‌شد، تا اینکه آقای خدائیان (که امروز به معاونت ریاست محترم قوه قضائیه و رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور منصوب شدند) به تهران آمده و معاونت ریاست قوه قضائیه سابق را برعهده گرفت و آقای القاصی‌مهر به ریاست کل دادگستری استان فارس منصوب شد و دو روز قبل که ازسوی رئیس محترم قوه قضائیه از شیراز به تهران آمد و به سمت دادستان عمومی و انقلاب تهران منصوب شد. ای‌کاش ایشان رویه پسندیده امکان ملاقات‌های ضروری را با وکلا و ارباب رجوع، ولو در روز و ساعتی از هفته‌ها درنظر بگیرند و این روش حسنه را در کنار خود داشته باشند که دادستان عمومی و انقلاب تهران در دسترس باشد و بی‌واسطه بشود با ایشان گفت‌وگو کرد. پست دادستانی تهران مهم‌ترین پست قضائی کشور است. با اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب در ۲۸ مهر سال ۱۳۸۱ و اعاده دادسرا بعد از ایام تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب و حذف دادسرا و پست دادستانی که به حقوق عمومی و خصوصی ضربات جبران‌ناپذیری زد، برابر ماده ۳ اصلاحی در حوزه قضائی هر شهرستان یک دادسرا در معیت دادگاه‌های آن حوزه تشکیل شد که عهده‌دار کشف جرم، تعقیب متهم به جرم و اقامه دعوی از جنبه حق الهی، حفظ حقوق عمومی و حدود اسلامی و اجرای حکم و رسیدگی به امور حسبیه شد که در جرائم خصوصی با شکایت شاکی خصوصی و در جرائم عمومی با دادستان حوزه قضائی است. ریاست و نظارت بر ضابطین دادگستری از حیث وظایفی که به عنوان ضابط بر عهده دارند با دادستان است و مقامات و اشخاص رسمی در مواردی که باید امر جزائی را تعقیب کنند و موظف‌اند مراتب را فورا به دادستان اطلاع دهند. برابر ماده ۴ اصلاحی قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب رسیدگی به جرائمی که مجازات قانونی آنها قصاص نفس، عضو، رجم، صلب، اعدام یا حبس ابد است و همچنین به جرائم مطبوعاتی و سیاسی در دادگاه کیفری استان رسیدگی به عمل می‌آید، مهم‌ترین تأسیس ماده ۴ اصلاحی برمی‌گردد به ذیل تبصره ماده ۴ که مقرر می‌دارد «...رسیدگی به کلیه اتهامات اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای نگهبان، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، وزرا و معاونان آنها معاون و مشاوران رؤسای سه قوه، سفرا، دادستان و رئیس دیوان محاسبات دارندگان پایه قضائی، استانداران، فرمانداران و جرائم عمومی افسران نظامی و انتظامی از درجه سرتیپ و بالاتر و مدیران کل اطلاعات استان‌ها در صلاحیت دادگاه کیفری استان تهران می‌باشد به استثنای مواردی که در صلاحیت سایر مراجع قضائی است». دامنه گسترده صلاحیت دادگاه کیفری استان تهران، مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای نگهبان تا نمایندگان مجلس و وزرا، سفرا و استانداران و دیگر مناصب موضوع ذیل تبصره ماده ۴ را شامل می‌شود. دادسرای عمومی و انقلاب تهران مرجع رسیدگی مقدماتی است و از نظر حقوقی این نوع صلاحیت مختص دادستان تهران است و در مقایسه با صلاحیت دیگر دادستان‌ها در سراسر کشور به - صلاحیت مضاعف- معروف است. زمانی‌که آقای مرتضوی به دادستانی تهران منصوب شد، در مقاله‌ای درباره صلاحیت مضاعف دادستان تهران با توجه به قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب نوشتم و آقای مرتضوی از آن مقاله که در نشریه گزارش چاپ شد، ناراحت شدند و اتفاقا هم مدیرمسئول آن نشریه و نگارنده نیز سر از زندان اوین درآوردیم. لابد دیگر کسی از عنوان صلاحیت مضاعف برداشت دیگری نخواهد داشت زیرا قانون‌گذار این صلاحیت و اختیار مضاعف را به دادستان تهران تفویض کرده و اتفاقا تأسیس مناسب و درستی است و حوزه صلاحیتی مرکز کشور به همه استان‌ها و نیز همه دنیا که در آنجا سفیر داریم، باید گسترش یابد...

ادامه در صفحه ۴

یادداشت

نخستین ترور در شاهنامه

مهدی افشار

از باب بزرگنمایی و مجامله نیست اگر بنویسم شاهنامه بازتابنده حیات قومی است که هزاران هزار سال زندگی را پشت سر گذارده، پست و بلندی‌ها و فراز و فرودهای بسیاری دیده، برای بقای خود به شیوه‌ها و ترفندهای مختلف متوسل شده، گاه به ضرب شمشیر، مردانه رویاروی دشمن ایستاده و گاه برای حفظ کیان و موجودیت خویش ناگزیر از توسل به ترفند و نیرنگ شده است. از یک نگاه فراگیر، ستودنی است که این قوم، پیوسته به شیوه‌ای مردانه از خویش دفاع کرده و کمتر موضع تهاجمی به خود گرفته است.

از همان آغاز که ایرج، فرزند فریدون، ناجوانمردانه به دست دو برادرش، سلم و تور، کشته شد، ایرانیان مظلومانه در دفاع از حق پایمال‌شده خود ایستاده‌اند و دریغا که این ستم را پایانی نبوده و نیست و با کشته‌شدن سیاوش، این اندوه و حق‌جویی تکرار می‌شود و قوم ستمدیده آریایی با خون سیاوش، خون ایرج را به یاد می‌آورد و چون به دفاع از خویش می‌ایستد، رنجی دیگر بر او تحمیل می‌شود.

اما داستان ترور بهرام چوبینه، سردار ایرانی دوران ساسانی که با پیروزی بر سپاه ساوه‌شاه، سودای بازگرداندن قدرت و شوکت پارت‌ها را دارد، از معدود مواردی است که ایرانی برای دوام و بقای حاکمیت خویش به ترفندی روی می‌آورد که در عین ستودنی‌بودن دلاوری‌های بهرام، رفتار خسروپرویز ناستودنی نمی‌نماید.

نوشیروان پیش از مرگ، با موبدان و خردمندان درگاه خویش به مشورت می‌نشیند و از میان شش فرزند ذکورش، هرمز را که بزرگ‌ترین آنان و نیز خردمندترین‌شان است، به جانشینی خود برمی‌گزیند و هرمز شیوه دادگری پدر را در پیش می‌گیرد و ارمغان عدل نوشیروانی، آرامش برای مردم ایران است. اما پس از ۱۰ سال، ناگهان ساوه‌شاه از راه هرات با سپاهی عظیم و پیلان جنگی به ایران حمله می‌آورد و از سویی دیگر قیصر روم فرصت را غنیمت شمرده، با صد هزار سردار جنگی از ناحیه قیصرنوان که تحت حاکمیت ایران است، از مرزهای تعیین‌شده بین دو امپراتوری می‌گذرد و سپاهی نیز از راه خزر وارد ایران می‌شود که سراسر ارمنستان تا اردبیل را در تصرف خود می‌گیرد و از دشت سواران نیزه‌گذار نیز سپاهی فزون از شمار به فرماندهی عباس و حمزه به ایران روی می‌آورند و دست به تاراج و کشتار می‌زنند و این سپاه تا رودخانه فرات آمده، همه مراتع و مزارع را ویران کرده و ریشه حیات را می‌خشکانند.

هرمز درمانده می‌شود که چه کند و پس از رایزنی با موبدان و وزیران تصمیم می‌گیرد تا ابتدا با مهاجمانی که کمتر آسیب‌رسان به کیان سلطنت هستند، کنار آید و پس از سرکوب ساوه‌شاه به سراغ دیگر مهاجمان می‌رود تا آنان را از مرزهای ایران براند.

چنین گفت موبد که بودش وزیر
که ای شاه دانا و دانش‌پذیر
سپاه خزر گر بیاید به جنگ
نیابند جنگی، زمانی درنگ
ابا رومیان داستان‌ها زنیم
ز بن پایه تازیان برکنیم
ندارم به دل بیم از تازیان
که از دیدشان دیده دارد زیان
که هم مارخوارند و هم سوسمار
ندارند جنگی، گه کارزار
ترا ساوه‌شاه است نزدیک‌تر
وزو کار ما نیز تاریک‌تر

بدین ترتیب هرمز با پس‌دادن شهرهایی که انوشیروان از رومیان گرفته بود، آنان را آرام می‌کند، اعراب دشت سواران نیزه‌گذار را با اندک هدایایی به مرزهای خودشان بازمی‌گرداند و خزریان نیز پس از اندکی غارت در مرزهای ایران نمی‌مانند. اما ساوه‌شاه سودای حاکمیت بر ایران را دارد و سرانجام پیر صدساله‌ای به نام مهران ستاد، به هرمز پیشنهاد می‌دهد که پهلوانی از ری را به فرماندهی سپاه خویش بگمارد تا ساوه‌شاه را بر جای خود بنشاند:

یکی کهتری باشدش دور دست
سواری سرافراز و مهترپرست
سخن‌آوری جَلد و بینی بزرگ
سیه‌چرده و تندگوی سترگ
جهانجوی چوبینه دارد لقب
هم از پهلوانانش باشد نسب

و بدین‌ترتیب بهرام، فرزند گشسب را به تیسفون دعوت کردند و بهرام با اندک سپاهی، یعنی ۱۲ هزار شمشیرزن به جنگ سپاه عظیم ساوه‌شاه، خاقان ترک رفت که سپاهش استعداد ۴۰۰ هزار نفر را داشت. ساوه‌شاه اگرچه متکی به نیروی برتر خود بود، ولی از شیوه چینش سپاه بهرام دانست که خطری جدی تهدیدش می‌کند، به‌خصوص آنکه خراد برزین، وزیر هرمز توانسته بود سپاه ساوه‌شاه را به موقعیت آسیب‌پذیری بکشاند. ساوه‌شاه برای بهرام پیام فرستاد که شاه ایران تو را به کام اژدها فرستاده تا به هلاک رساندت که کوه تاب مقاومت در برابر من را ندارد:

ادامه در صفحه ۴

حرف اول

فضای مجازی، فضای حقیقی

بهروز پورسینا

فضای سایبر، بررسی ریشه‌ها و ارزیابی ابعاد آن و سایر مسائل مرتبط با آن از مهم‌ترین مسائل امروز ایران است. شاید ساده‌ترین و مهم‌ترین مسئله مرتبط با فضای سایبر درحال‌حاضر، دادن آدرس غلط با تغییر نام سایبر به مجازی و در مقابل فضای حقیقی قراردادن آن است. این‌روزها که مسائل اجتماعی فضا و شبکه‌های سایبری روز به روز از یک جهت بااهمیت‌تر و از جهت دیگر بغرنج‌تر می‌شود، بارها از سوی مراجع رسانه‌ای، از صداوسیما گرفته تا برخی دیگر از رسانه‌های فراگیر و مسئولان و اندیشمندان، به دلیل جاافتادن خطا و غلط مصطلح، یعنی نامیدن ترجمه کلمه مجازی به فضای سایبر یا همان Cyberspace، فضای مجازی را در مقابل فضای حقیقی قرار می‌دهند؛ غافل از اینکه فضای سایبر، فضایی کاملا حقیقی از نوع فضاهای هوشمند کنترلی و تعاملی در محیط اینترنتی است. سایبر که کلمه‌ای با ریشه‌ای یونانی است، در هیچ‌یک از زبان‌های دنیا ترجمه نشده است؛ زیرا برای آن نمی‌توان کلمه‌ای معادل ساخت و آن را ترجمه کرد. روز دوشنبه، ریاست محترم قوه قضائیه به این موضوع اشاراتی کرد و با تاکید به لزوم توجه به امنیت فضای سایبری، خاطرنشان کرد: همان‌گونه که فضای فیزیکی و واقعی نیاز به صیانت و تأمین امنیت دارد، باید از فضای سایبری نیز صیانت کرد و اجازه نداد برای مجرمان و قانون‌گریزان، تبدیل به حیاط خلوت و حاشیه امن شود. حجت‌الاسلام‌والمسلمین رئیسی با اشاره به حادثه اخیر در همدان، این اتفاق را موجب جریحه‌دارشدن قلوب مردم دانست و با بیان اینکه متهم این جنایت چند روز در فضای سایبری اقدام به تهدید و قدرت‌نمایی کرده است، تأکید کرد: همان‌گونه که مقام معظم رهبری نیز بیان فرمودند، ما به‌عنوان دستگاه قضائی، در حدود وظایف قانونی خود در این زمینه احساس مسئولیت می‌کنیم و قطعا باید این فضا را برای افراد مستعد ارتکاب جرم و قانون‌گریزان، ناامن کنیم.این نحوه ورود به فضای سایبر از سوی یکی بالاترین مراجع رسمی کشور، بسیار مغتنم است. ایشان با توجه و کاملا آگاهانه، از واژه فضای سایبری و شبکه‌های سایبری و نه مجازی استفاده کرده‌اند. در این راستا، فضای سایبر به‌عنوان فضای حقیقی نوینی در کنار فضای فیزیکی و به تعبیری عینی قرار داده شده و پذیرفته شده است.

ادامه در صفحه ۲